

Przedmowa

Zamierzeniem moim jako autora była edycja książki o charakterze podręcznika akademickiego, która dość szczegółowo, ale w sposób przystępny, przedstawi podstawowe kwestie w trójwymiarze: savoir-vivre – etykieta zawodowa i towarzyska – protokół dyplomatyczny. Inspiracją do jej napisania stała się działalność Akademii Dyplomacji przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, gdzie wykładałam kierunkowy przedmiot, a mianowicie: protokół dyplomatyczny i etykieta. Potrzeba posiadania własnego podręcznika przez studentów i słuchaczy tegoż studium to niewątpliwie główny cel opracowania. Sporą grupę zainteresowanych tą pozycją powinni stanowić również studenci i absolwenci takich kierunków jak: stosunki międzynarodowe, nauki społeczne, nauki ekonomiczne itp., nie tylko ci, których ambicją zawodową jest służba dyplomatyczno-konsularna. Ponadto, z uwagi na poradnikowy charakter publikacji, do kręgu interesantów powinni należeć politycy, urzędnicy, samorządowcy, menedżerowie reprezentujący firmy, instytucje i różne organizacje. Wyrażam więc przekonanie, że książka ta stanowić będzie wartościową i przydatną pozycję w domowej bibliotece większości z nich.

Uzasadnieniem do podjęcia tegoż tematu jest z pewnością moja wiedza, bazująca na wieloletnim doświadczeniu w relacjach międzynarodowych (w tym dyplomatycznych) oraz w administracji rządowej i samorządowej, jak i uzyskane swego czasu specjalistyczne wykształcenie. „Wiedzy nigdy nie za wiele” – to oczywisty truizm, ale nabiera on szczególnego znaczenia, gdy chodzi o materię tak delikatną jak dobre maniery czy postawy etyczne, zaś reguły zachowań dyplomatycznych stanowią swoistą kompilację tradycji historycznych i współczesnych

dobrych praktyk, bazujących na normatywach prawnych i zwyczajowych, a stosowanych przede wszystkim w relacjach międzynarodowych i między państwowych.

Zasadniczo krąg rozważań zawartych w niniejszej publikacji obejmuje europejską i chrześcijańską strefę kulturową, choć niewątpliwie są również odniesienia do innych kręgów obyczajowych, religijnych i kulturowych.

Kierując się względami praktycznego poradnictwa – biorąc pod uwagę fakt sporej mobilności naszych polityków, dyplomatów, samorządowców, urzędników i biznesmenów oraz studentów na forum międzynarodowym – starałem się każdorazowo podać podstawowe określenia w języku angielskim i francuskim.

Z uwagi na poradnikowy, a nie naukowy, charakter pracy zrezygnowałem z zamieszczania na poszczególnych stronach publikacji przypisów i odniesień do literatury bądź innych źródeł, natomiast na końcu przedstawiłem bibliografię wykorzystaną przy pisaniu niniejszej książki. Z rodzimych autorów na szczególną uwagę zasługują specjaliści od problematyki dyplomatycznej (protokolarnej i ceremonialnej) jak: Tomasz Orłowski, Edward Pietkiewicz, Julian Sutor, Janusz Sibora, oraz znawcy zagadnień etykietałnych jak: Stanisław Krajski, Tadeusz Rojek, Irena Kamińska-Radomska. Ponadto część tematów zaczerpnąłem z książki pt. *Etykieta menedżera*, której jestem współautorem (z Tomaszem Orłowskim), wydanej w 2012 r. Z literatury zagranicznej większość pozycji stanowią źródła francuskie, a najwięcej te, które odnoszą się do *savoir-vivre'u* oraz kwestii protokolarnych, wszak to głównie we Francji od połowy XVII w. opracowywano i doskonalono zasady *savoir-vivre'u* i etykiety dworskiej.

Struktura pracy została skonstruowana tak, aby najpierw zaprezentować klasyczne zasady *savoir-vivre'u*, a więc zagadnienia powitań i pożegnań, poznawania się i nawiązywania kontaktów, prowadzenia rozmów oraz kunsztu korespondencji, precedencji zawodowej i towarzyskiej oraz stosowanej tytułatury. Kolejne bloki tematyczne związane są z kwestiami protokołu dyplomatycznego, a więc charakterystyką zasad obowiązujących w kontaktach zagranicznych (nie tylko dyplomatyczno-konsularnych), organizacją wizyt i spotkań, udziałem w programach oficjalnych i towarzyszących, ceremoniałem dyplomatycznym, organizacją i działaniem służby zagranicznej (zagadnienia formalno-prawne i strukturalne). W następnej kolejności umiejscowione zostały pozostałe

kwestie etykietałne, niezwykle waźne, jak: organizacja r33znego rodzaju przyj33ć, zasady rozsadzania gości przy stole, stosowanie określonych ubior33w i stroj33w na zr33żnicowane okazje oraz wykorzystanie samochodu do cel33w słuźbowych i prywatnych. Merytoryczna cz33ść pracy kończy si33 prezentacj33 typowych niewłaściwych zachowań i gaf oraz porad dotycz33cych ich unikania.

Finalnie składam szczeg33łne podzi33kowania Panu ambasadorowi Tomaszowi Orłowskiemu – za pomoc w omawianiu klasycznych zasad savoir-vivre’u i reguł protokołu dyplomatycznego (ł33cznie z wykorzystaniem opracowań tematycznych jego autorstwa), małźonce Janinie Ciszewskiej-Sztelidze – za konsultacje dotycz33ce organizacji przyj33ć i kwestii kulinarnych, Panu prof. Edwardowi Molendowskiemu z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie – za recenzj33 umożliwiaj33c33 edycj33 niniejszej ksi33żki w określonym ksztalcie. Chciałbym r33wnieź wspomnieć i uhonorować Pana ambasadora Edwarda Pietkiewicza (nieyj33cego juź) oraz Pana ambasadora Juliana Sutora – moich mentor33w z okresu przed rozpocz33ciem „przygody dyplomatycznej”. Korzystaj33c z okazji, wyrażam uznanie, gł33boki szacunek i składam podzi33kowanie dla Pana prof. Andrzeja Kowalczyka i Pana prof. Ryszarda Kozi33łka – byłego i obecnego – Rektora Uniwersytetu Śl33skiego w Katowicach, a takźe Pani dr Renaty Jankowskiej, prof. UŚ – Dyrektor Akademii Dyplomacji UŚ. Ponadto wyrazy wdzi33czności kieruj33 do fotografik33w – Pani Marty Kohler (Paryź) i Pana Łukasza Kobusa (Bruksela) – oraz grafika Pana Wojciecha Pał33gi (Paryź) – za udost33pnienie zdj33ć i wykonanie rysunk33w. Wi33kszość pozostałych obraz33w pochodzi z mojej prywatnej kolekcji.

Życz33 miłej lektury

Andrzej Szteliga

Katowice – grudzień 2020